

ANNALES



*Anali za istrske in mediteranske študije
Annali di Studi istriani e mediterranei
Annals for Istrian and Mediterranean Studies
Series Historia et Sociologia, 31, 2021, 2*



UDK 009

ISSN 1408-5348
e-ISSN 2591-1775



ANNALES

Anali za istrske in mediteranske študije
Annali di Studi istriani e mediterranei
Annals for Istrian and Mediterranean Studies

Series Historia et Sociologia, 31, 2021, 2

KOPER 2021

**UREDNIŠKI ODBOR/
COMITATO DI REDAZIONE/
BOARD OF EDITORS:**

Roderick Bailey (UK), Simona Bergoč, Furio Bianco (IT), Alexander Cherkasov (RUS), Lucija Čok, Lovorka Čoralić (HR), Darko Darovec, Devan Jagodic (IT), Vesna Mikolič, Luciano Monzali (IT), Aleksej Kalc, Avgust Lešnik, John Martin (USA), Robert Matijašić (HR), Darja Mihelič, Edward Muir (USA), Vojislav Pavlović (SRB), Peter Pirker (AUT), Claudio Povolo (IT), Marijan Premović (ME), Andrej Rahten, Vida Rožac Darovec, Mateja Sedmak, Lenart Škof, Marta Verginella, Špela Verovšek, Tomislav Vignjević, Paolo Wulzer (IT), Salvator Žitko

**Glavni urednik/Redattore capo/
Editor in chief:****Odgovorni urednik/Redattore
responsabile/Responsible Editor:****Uredniki/Redattori/Editors:****Prevajalka/Traduttrice/Translator:****Oblikovalec/Progetto grafico/
Graphic design:****Tisk/Stampa/Print:****Založnika/Editori/Published by:**

Darko Darovec

Salvator Žitko

Urška Lampe, Boštjan Udovič, Gorazd Bajc

Petric Berlot (it.)

Dušan Podgornik, Darko Darovec

Založništvo PADRE d.o.o.

Zgodovinsko društvo za južno Primorsko - Koper / Società storica del Litorale - Capodistria® / Inštitut IRRIS za raziskave, razvoj in strategije družbe, kulture in okolja / Institute IRRIS for Research, Development and Strategies of Society, Culture and Environment / Istituto IRRIS di ricerca, sviluppo e strategie della società, cultura e ambiente®

SI-6000 Koper/Capodistria, Garibaldijeva/Via Garibaldi 18

e-mail: annaleszdjp@gmail.com, **internet:** <https://zdjp.si>**Sedež uredništva/Sede della redazione/
Address of Editorial Board:**

Redakcija te številke je bila zaključena 30. 6. 2021.

**Sofinancirajo/Supporto finanziario/
Financially supported by:**

Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), Mestna občina Koper

Annales - Series Historia et Sociologia izhaja štirikrat letno.

Maloprodajna cena tega zvezka je 11 EUR.

Naklada/Tiratura/Circulation: 300 izvodov/copie/copies

Revija Annales, Series Historia et Sociologia je vključena v naslednje podatkovne baze / La rivista Annales, Series Historia et Sociologia è inserita nei seguenti data base / Articles appearing in this journal are abstracted and indexed in: Clarivate Analytics (USA); Arts and Humanities Citation Index (A&HCI) in/and Current Contents / Arts & Humanities; IBZ, Internationale Bibliographie der Zeitschriftenliteratur (GER); Sociological Abstracts (USA); Referativnyi Zhurnal Viniti (RUS); European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH PLUS); Elsevier B. V.: SCOPUS (NL); Directory of Open Access Journals (DOAJ).

To delo je objavljen pod licenco / Quest'opera è distribuita con Licenza / This work is licensed under a Creative Commons BY-NC 4.0.



Navodila avtorjem in vsi članki v barvni verziji so prosti dostopni na spletni strani: <https://zdjp.si>.
Le norme redazionali e tutti gli articoli nella versione a colori sono disponibili gratuitamente sul sito: <https://zdjp.si/it/>.
The submission guidelines and all articles are freely available in color via website <https://zdjp.si/en/>.



VSEBINA / INDICE GENERALE / CONTENTS

Klara Buršić-Matijašić: Gradine od Krasa do Kvarnera, dio kulturnog i krajobraznog identiteta sjeverne Istre 183
I castellieri dal Carso al Quarnero, parte dell'identità culturale e paesaggistica dell'Istria settentrionale
Gradišča od Krasa do Kvarnerja kot del kulturne in krajinske identitete severne Istre

Charlie Mansfield & Jasna Potočnik Topler:
 Building the Ethnopôle: Eliciting and Sharing Ethnobotanical Knowledge in Tourism Development 197
Costruire l'Etnopôle: favorire e condividere la conoscenza etnobotanica nello sviluppo del turismo
Snovanje etnopolja: pridobivanje in izmenjava etnobotaničnih znanj v razvoju turizma

Blanka Ravnjak & Jože Bavcon:
 Meadows – Slovenian Cultural Landscape 209
I prati del Carso sloveno e dell'Istria come patrimonio culturale
Travniksi slovenskega krasa in Istre kot kulturna dediščina

Ivana Vitasović-Kosić: Etnobotanička istraživanja Krasa i Istre – prikaz najčešće korištenih biljaka (Slovenija, Hrvatska) 225
Ricerca etnobotanica del Carso e dell'Istria – una revisione delle piante più comunemente utilizzate (Slovenia, Croazia)
Ethnobotanical Research of the Karst and Istria – A Review of the Most Commonly Used Plants (Slovenia, Croatia)

Jasna Potočnik Topler: Cultural Events as Tools of Developing Sustainable Tourism in Rural Areas – The Case of Sevnica in Slovenia 245
Eventi culturali come strumenti di sviluppo del turismo sostenibile nelle aree rurali – Il caso di Sevnica in Slovenia
Kulturni dogodki kot orodje razvoja trajnostnega turizma na podeželju – primer Sevnice v Sloveniji

Jadranka Cergol: Due trattati pedagogici umanistici per una finestra verso l'Europa 259
Two Humanistic Pedagogical Tracts for a Window to Europe
Dve pedagoški humanistični razpravi zasidrani v evropskem humanističnem duhu

Izidor Janžekovič: Ravnotežje moči od vestfalskega miru (1648) do utrechtskega miru (1713) 271
L'equilibrio di potere dalla Pace di Vestfalia (1648) alla Pace di Utrecht (1713)
The Balance of Power from the Treaty of Westphalia (1648) to the Treaty of Utrecht (1713)

Janko Trupej: A Comparison of the Pre-socialist and Socialist Reception of Mark Twain in Slovenia 295
Un confronto tra la ricezione pre-socialista e socialista di Mark Twain in Slovenia
Primerjava recepcije Marka Twaina v Sloveniji pred in med obdobjem socializma

Milan Ivanović: Kognitivna semantika u etimologisanju leksema bez istorije pisane upotrebe: prilozi pitanju o porijeklu imenice džora 311

Semantica cognitiva nell'etimologizzare i lessemi senza una storia di uso scritto: contributi sulla questione dell'etimologia del sostantivo džora
Kognitivna semantika pri etimologizaciji leksemov brez zgodovine pisne rabe: prispevki k vprašanju izvora samostalnika džora

Nada Poropat Jeletić, Eliana Moscarda Mirković &

Anna Bortoletto: Incidenza e implicazioni di alcuni tratti formali pertinenti tipici del discorso bilingue istriano: i casi di commutazione di codice 329

Impact and Implications of Some Relevant Formal Traits Typical of the Istrian Bilingual Speech: The Cases of Code-switching
Vpliv in posledice nekaterih pomembnih formalnih lastnosti značilno za istrski dvojezični govor: primer kodnega preklapljanja

Filip Galović & Irena Marković: Termini

romanzi per i dolci nella parlata di Umazzo inferiore (Donji humac) sull'Isola di Brazza 341

Terms For Pastries in The Local Dialect of Donji Humac on the Island of Brač

Romanske izposojenke za poimenovanje sladič v lokalnem narečju Donjega humca na otoku Brač

Ana Toroš: Minority Literature in the Majority Language: a New Paradigm? The Case of the Slovenian

Poetry in Italy 355

Letteratura di minoranza nella lingua maggioritaria: un nuovo paradigma?

Il caso della poesia slovena in Italia

Manjinska literatura v večinskem jeziku: nova paradigma? Primer slovenske poezije v Italiji

IN MEMORIAM

Goran Filipi (1954–2021)
(Lucija Čok) 363

Kazalo k slikam na ovtiku 365

Indice delle foto di copertina 365

Index to images on the cover 365

IN MEMORIAM

Dr. GORAN FILIPI

(18. januar 1954 – 8. januar 2021)

Dr. Goran Filipi, akademik, visokošolski profesor in znanstveni svetnik na področju jezikoslovja, njegov prispevek k istrski dialektologiji je priznan in cenjen doma in v svetu. Goranova bogata znanstvena dediščina na področju etimologije in dialektologije Istre je neprecenljiv doprinos k poznavanju istrskega jezikovno-etimološkega prostora in jezikovnih ostalin Istre in Dalmacije. Da je istrska etimološka in jezikovna zakladnica umeščena v romansko jezikoslovje, je nedvomno njegova zasluga.

Goran, rojen sicer v Zadru, a za nas, ki smo ga poznali dlje, bodisi kot kolega bodisi kot raziskovalca, je bil najprej Izolan, saj je svoje šolanje začel prav v izolski osnovni šoli. Za študij jezikoslovja na Filozofski fakulteti v Ljubljani se je odločil po študiju kemije v Kragujevcu, kjer ga študij kemije ni pritegnil. Njegov občutek za jezik, za narečja in govore je nosil v sebi. Diplomiral je kot profesor angleščine in italijanščine, vendar mu samo pedagoško delo ni bilo dovolj. V njem je tlela hevristična iskra,

zato se je po magisteriju (1985) in doktoratu iz jezikoslovnih znanosti (1991) na Filozofski fakulteti v Zagrebu odločil za raziskovalno delo. Iskra je vnela njegov življenjski raziskovalni zanos. Ukvajarjal se je z dialektološkimi, etimološkimi, leksikološkimi in leksikografskimi raziskavami, predvsem v okviru kontaktne dialektologije Istre, Furlanije, Julijske krajine in Dalmacije z otoki. Bil je vnet proučevalec istroromunskih govorov. Posebej ga je pritegnila tudi srednjeveška Istra, katere ostaline v jeziku je tudi sam iskal na terenu in preučeval. Kot ugledni raziskovalec so mu bila odprta vrata v najbolj ugleDNA združenja. Bil je član Hrvatskega filološkega društva, hrvaškega Društva klasičnih filologov, član Slovenskega slavističnega društva, član italijanskega društva Società italiana di glottologia, član Matice hrvatske in Društva hrvaških književnikov. Bil je tudi član Odbora za dialektologijo pri hrvaški akademiji znanosti in umetnosti.

Spoznala sva se v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko sem bila svetovalka za italijanski jezik na koprski enoti Zavoda za šolstvo, on pa je na Srednji tehnični in kovinarški šoli v Kopru poučeval italijanščino. Pogosto mi je tarnal, da dijakom, ki jim je bila domača le preprosta italijanščina, ne



Goran Filipi (Foto: Tomaž Primožič, Primorske novice)

more predstaviti lepote tega lepega romanskega jezika. Kasneje naju je poklicna pot vodila drugega ob drugem na romanistiko Filozofske fakultete v Ljubljani, na Znanstveno-raziskovalno središče v Kopru in na Fakulteto za humanistične študije Univerze na Primorskem, kjer smo skupaj gradili na obalnem delu Slovenije nekaj, kar naj bi postavilo ta del države na evropski zemljevid. Goranovo temeljito in poglobljeno raziskovalno delo je ta cilj doseglo na Znanstveno-raziskovalnemu središču. Bil je nosilec prvih jezikoslovnih projektov na Inštitutu za jezikoslovne študije, dolga leta tudi njegov predstojnik. Bil je dober mentor več mladim raziskovalkam. Sredi 80-tih let minulega stoletja je odšel iz Slovenije in je do upokojitve 2019 poučeval na Pedagoški fakulteti Univerze v Pulju. Koprsko Fakulteta za humanistiko je tako izgubila strokovnjaka, Znanstveno-raziskovalno središče pa odličnega raziskovalca.

Njegova izredno bogata bibliografija vključuje med drugim 100 znanstvenih člankov in 15 monografij. Naj omenim samo nekatere, ki so izšle pri več znanstvenih založbah, ne le v Sloveniji ali na Hrvaškem temveč tudi v tujini: *Lexicon ornithologicum Histriae Slovenicae* = Ornitoloski slovar slovenske Istre (1993), *Istarska ornitonimija* : etimologiski rječnik pučkog nazivlja (1994), *Istriotski lingvistički atlas* = Atlante linguistico istrioto (1998). *Dic ionar croat-român* = Hrvatsko-rumunjski rječnik (2012), *Istromletački lingvistički atlas* (ImLA) = Atlante linguistico istroveneto (AlIv) = Istromleneški lingvistični atlas (IbLA) (2012), *Istrorumunjske etimologije* (več zvezkov, 2006 – 2011).

Goran je bil tudi prevajalec in pesnik. Znane so njegove pesniške zbirke: *Sve hrvatske smrti*,

Brdo do sunca, Nasprotna obala, Još se vrti crna ploča. Nekaj svojih pesmi je tudi uglasbil. Je tudi soavtor grafično-pesniške mape Istarski rukopisi – Caligrafie istriane.

Njegovi nekdanji sodelavci in sodelavke Znanstveno-raziskovalnega središča se ga spominjamamo kot toplega človeka in dobrega mentorja mladim raziskovalcem. Dr. Rada Cossutta se spominja, kako je kot mlada raziskovalka z njim sodelovala v projektu *Atlas linguarum Histriae*, ki ga je Univerza v Trstu načrtovala v sodelovanju z Univerzo v Puli. To je bil začetek njunega dolgoletnega sodelovanja, ki je oba dialektologa vodila skozi številne mednarodne dialektološke projekte in tradicionalne simpozije posebnega pomena, med njimi *Slovenski dialekti v stiku*. Uspela sta do leta 2018 združiti na sedmih zaporednih srečanjih slovenske in hrvaške strokovnjake in raziskovalce dialektologije.

Goran je bil človek, ki je znal prisluhniti sočloveku. Sama se ga spominjam tudi kot hudomušnega, dobrohotnega in skromnega človeka. Kot dolgoletni predstojnik Inštituta za jezikoslovne študije, katerega članica sem bila, je svoje poglobljeno raziskovalno delo rad zamolčal, čeprav se je Inštitut uveljavil tudi z njegovimi raziskovalnimi dosežki. V spominu imam njegove šaljive ugotovitve, da mu manjka idej za nove zamisli ob skorajnjih izidih njegovih atlasov, slovarjev, znanstvenih člankov in knjig.

V srcih bomo nosili njegovo človečnost, spominjali se ga bomo kot dobrega sodelavca ter odličnega raziskovalca.

Dr. Lucija Čok

KAZALO K SLIKAM NA OVITKU

SLIKA NA NASLOVNICI: *Nebra Sky Disk* (Wikipedia).

Slika 1: *Zračni posnetek Vele Ozide* (Foto: Nenad Karleuša, junij 2020).

Slika 2: *Asparagus acutifolius – način priprave v Moščenički Dragi; blanširan in konzerviran v oljčnem olju* (Foto: Ivana Vitasović-Kosić, 2019).

Slika 3: *Koš iz Slovenske Istre v Rakitovcu* (Foto: Jože Bavcon).

Slika 4: *Padska gravirana keramika, konec 14.–15. st.* (Foto: Klara Buršić-Matijašić).

Slika 5: *Zaraščajoči se travniki v Čičariji* (Foto: Jože Bavcon).

Slika 6: *Mladi vrhovi Humulus lupulus* (Foto: Ivana Vitasović-Kosić, 2019).

Slika 7: *Capparis orientalis na plaži v Strunjanu* (Foto: Ivana Vitasović-Kosić, 2019).

Slika 8: *Zračni posnetek sondiranja* (Foto: Robert Matijašić, marec 2021).

INDEX TO IMAGES ON THE COVER

FRONT COVER: *Nebra Sky Disk* (Wikipedia).

Figure 1: *Aerophoto of Vela Ozida* (Photo: Nenad Karleuša, June 2020).

Figure 2: *Asparagus acutifolius – method of preparation in Moščenička Draga (Croatia); blanched and canned in olive oil* (Photo: Ivana Vitasović-Kosić, 2019).

Figure 3: *Back basket from Slovenian Istria in Rakitovec* (Photo: Jože Bavcon).

Figure 4: *Engraved ceramics from Val Padana, end of 14th–15th century* (Photo: Klara Buršić-Matijašić).

Figure 5: *Overgrowing grasslands in Čičarija* (Photo: Jože Bavcon).

Figure 6: *Young shoots of Humulus lupulus* (Photo: Ivana Vitasović-Kosić, 2019).

Figure 7: *Capparis orientalis site on the beach in Strunjan (Slovenia)* (Photo: Ivana Vitasović-Kosić, 2019).

Figure 8: *Aerophoto of sounding* (Photo: Robert Matijašić, marec 2021).

